

НОВА ЗОРЯ

4. WARSZAWA
Biblioteka Narodowa
Minist. Oświaty

ЧАСОПИС ДЛЯ ПОШИРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ХРИСТІЯНСЬКОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ

Виходить два рази тижнево: в четвер на 4 ст., під неділю на 8 ст.
Адреса: Нова Зоря, Львів, Сапінґи 26, п. Конто П. III.: Краків 405.867.

Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном 1/4-річно 1 амер. долар. — Ціна числа 25 сот. — Рукописів не звертається

Спір над молитвенником

Оцінка релігійної дебати в лондонським парламенті.

Парох англійської катедрі св. Павла в Лондоні, д-р Віліям Індж, оповістив статтю в справі спору над зміною англійського молитвенника, котру перепечатала значна частина католицької преси. Зміст тої статті такий:

Англійський парламент зробив блуд, відкидаючи зміненний молитвенник, предложений єпископами англійської церкви. Ажте свого часу, коли парламент голосував за свого рода автономією для церкви, тим самим чейже уділив їй автономії в такій, до церкви безперечно належачій справі, як справа укладання молитвенника.

Однак з другої сторони духовенство повинно бути вдячне за те, що законодавче тіло Англії не уважає церковних справ „внутрішніми справами“ якоїсь секти, тільки справами публичними, котрі обходять всю націю. Дебати, які в справі зміни молитвенника відбулися в лондонським парламенті, були неможливі в ніяким іншим парламенті світа! Але якраз ті дебати доказують, що Англія — се країна християнська. Значить, хоч парламент зробив блуд, то такилучше, що він його зробив, ніж якби його члени здвинули були раменами і сказали: „Ті сектанські спори нас зовсім не обходять!“

Єпископи дали підставу до відкинення зміненого молитвенника, бо хотіли в нім перевести догматичні зміни, котрі наблизили Богослуження англійської церкви до католицизму — скріпленням порядку і дисципліни.

Тимчасом розвиток релігії в лондонським поколінню йде у нас в Англії якраз від догматичного християнства до індивідуалістичного, від авторитету до досвіду. Той рух очевидно ослаблює всі секти, котрі йому піддалися.

Протестантизм ізза свого довіря до „приватної“ оцінки релігії — слабший від католицизму, котрий вимагає послуху й майже військової дисципліни. У протестантів наука віри розсипається. Авторитет у них майже зовсім шез. Католицизмови лекше встояти в часі бурі, хоч він відчужується (?) від усього, що в модерних ідеях найбільше життєздатне.

Ми маємо до вибору: Або вернути до авторитативности в релігії, котра напевно скріпилаб нас у нашій діяльності, але котра, здається, звернеться проти держави (?), бо становить немов „державу в державі“, — або розвинути протестантизм до того, чим він ніколи не був, хоч міг би бути, а саме: зробити його висловом духової сторони християнської цивілізації.

Новий протестантизм під оглядом віри не являється релятивістичним, бо він все ще уважає правду абсолютною й Бога незмінним. Але він думає, що ріст і зміни в нашій вірі — се річі konieczні.

Він уважає обявлення постійним, котре все поступає і каже, що нове

знання впливає на нашу віру й нашу мораль. Ми не мусимо приймати останні теорії як примусові; се доведлоб нас до трудностей, що наука сама знаходиться в стані пливкім. Але ми можемо не конче твердо держатися традиції. Святим якором уважаємо свідочтво св. Духа, котрий запевняє нас про панування вічних вартостей, які Христос прийшов на світ оповістити людям. Ультрапротестанти переборшують в оцінці сили католицизму, так римського, як і англійського типу. Той рід релігії вправді дійсно сильний своєю співпрацею і проводом, однак він все виглядає сильніший, ніж в дійсности він єсть: раз-у-раз здається йому, що побіда ось-ось перед ним, але її нема. І в данім випадку, що до Англії, то — здається — нема нічого більш неправдоподібного, як те, щоб Англія вернула туди, де була перед 400 літами. Ми протестанти повинні на місце латинської церкви середовіччя сотворити щось лучше. Поворот католицизму являється в більший мірі наслідком нашої переходової слабости, ніж його власної сили. Діло реформації все ще очікує сповнень, і я думаю, що англійська церква й англійська нація покликані до того, щоб доконати того діла.

Д-р Віліям Індж се тепер найвизначнійший ум англійських протестантів. Отже той ум стверджує: 1) що католицизм безумовно сильніший від протестантизму. 2) що у протестантів „наука віри розсипається“ і що авторитет у них майже зовсім пропав.

Мимо того він сподіється відродження протестантизму. На якій основі, коли сам пише, що розвиток його йде ще дальше від Авторитету до „приватної оцінки релігії“... І на тім власне полягає противорічність його зрештою цікавих виводів.

Політична грамота в красній армії.

„Рул“ приносить зміст офіційних большевицьких звітів про вислід т. зв. „політ. грамоти“ в червоній армії. Той вислід дійсно і комічний і страшний. Комічний він тими нонсенсами, які неграмотні „провідники“ забувають там у голови нещасних салдатів, а страшний той вислід тим, що десь взагалі можливе існування таких дураків як „учителів народа“. Ось приклади їх „науки“.

— Деваль — „вчить“ такий червоный „учитель народа“, — се місто у... Франції.

— Архангельск у... Сибірі.

— Тифліс славний... нафтовими промислами і т. п. нечувані бздурі.

А для нас найцікавіша така розмова червоного „групповода“ з українським рекрутом з села, наведена в „Рул“: Групповод учить рекрутів, що „Україна всім богата“. На те червоный український рекрут зачинає доказувати групповодови, що — коли так, то Україна може бути зовсім самостій-

на, „бо в неї є і хліб і сало“. Тоді групповод зовсім заперечує те, що доперва сам же говорив і „вчить“ рекрутів, що „Україна зовсім уже не така богата“...

Рекрути обовязані записувати всі ті „мудроші“. Але — як подають звіти — вони вживають зошитів, які їм дають, на писання листів до дому (і на „спірку“ прим. скл.).

Нова статистика

Українці становлять поверх четвертини всего приросту населення в Польщі.

На днях оповістили „Відомості статистичне“ висліди найновіших обрахунків населення в Польщі за 1927 рік і попередні роки. Супроти того статистика з 1921 р. вже застаріла.

Щож говорить польська статистика? Наперед кілька цифр і порівнянь.

В р. 1927 уродилося в цілій Польщі близько мільон живих дітей — докладно: 953.000. Померло в тім році 429.000 осіб. Надвижка значна: 524.000.

Коли ту статистику порівняти зі статистикою інших народів Європи, то показується, що населення в Польщі що до плідности висунулося на перше місце. Друге місце займає Італія, третє Німеччина (з приростом 403.000), четверте Велика Британія, п'яте Еспанія, шесте Румунія, семє Чехословакія.

Дві третини молодих подруж в Польщі припадають на римо-католиків, одна четвертина на Українців греко-католиків і православних. Отже 9% остає на всі інші віроісповідання.

На 100 дітей, уроджених в 1927 р. припадає 66 на римо-католиків, 14 на православних, 12 на греко-католиків (значить разом на Українців 26% або поверх четвертини), 6 на жидів, менше ніж 3 на евангелікї.

У більших містах ізза недостачі помешкань і т. д. слідний застій, особливо в 3. останніх роках.

На загал плідність значна. В цілім світі тільки три держави виказують більшу плідність: Злучені Держави Північної Америки, Японія і Бразилія.

Вік новоженців у Польщі підноситься, значить — молодь ще не може побиратися так, як давніше. Подруж менше ніж доростаючих дівчат, подібно у Поляків як і у нас.

Зате у жидів значно гірше: у них число подруж не доходить навіть до половини числа здібних до подружжя дівчат. Супроти того приріст жидівських дітей упав до 3/4 частин передвоєнного.

Польська преса занепокоєна значним чисельним зростом українців. Те занепокоєння видніє поміж стрічками статей на ту тему. Та занепокоєння Поляків безосновне, бо хоч росте чисельно наш народ, не видно зросту його на областях: церкви і культури, економіки й політики. Отсе рішає про силу народів, а не сам фізичний зріст.

Як умирав Адольф Йоффе

найбільший дипломат большевиків.
(На основі його прашального листа, котрий обіг свавольно пресу).

Йоффе, з походження жид був 27 літ революціонером. Коли большевики прийшли до влади, поручили йому закладання найважливіших договорів. Між іншими договорами заключив Йоффе і договір в Ризі, яким большевики відступили Польщу нашу Галичину, Волинь, Холмщину, Підляшся і Полісся. Для того особа того дипломата представляє для нас, Українців, особливий інтерес.

По близько 30-літній праці для руїни закінчив Йоффе життя самоубійством з розпуки. В ніч передтим написав до свого приятеля Троцького листа, котрого зміст такий:

До Льва Троцького.
Мій дорогий! — Ціле своє життя думав я, що політик повинен знати коли відійти від політики і що краще відійти за скоро, ніж за пізно. Поверх 30 літ тому став я поклонником такого світогляду: Життя людини лиш остільки має якусь значіння, оскільки людина служить чомусь необхідному. Тим необхідним уважав я людство і служив йому як умів. Тепер моє життя втратило ціль і я рішився зробити йому кінець. Діло в т.м. що — як знаєш — провідники ком. партії відсунули мене від усякої праці і в політиці в „советах“. Моє здоровля підупало. Медична Комісія Центр. Комітету партії наказала спеціалістам, оглянути мене, а ті одногосно заявили, що мене може спасти тільки лічення за границею, в санаторі Фрідляндера. Тим часом урядова аптика у Кремлі, де я все одержував ліки, дістала з-р-ряження, щоб не видавати мені ліків. Правляча кліка зачала давати членам опозиції „копняка в жива“. Моя жінка не могла нічого видусити від згаданой комісії, окрім письма, що я повинен виїхати в Німеччину лічитись хоч на один рік. Але лічитись туди мене не пускали, а й тут ліків не давали. Вкінці зваляла мене хвороба. Сегодня лікар ЦК партії тов. Др. Патьомкин повідомив мене, що Комісія ЦК рішила не вислати мене, бо се коштувало б 1000 доларів, значить за дорого... Коли я був востане за границею, мені давали 0.000 доларів за мої спомини про революцію. Але я знав, що ті спомини мусіли перейти цензуру партійних фальшивників правди у Москві. Я не хотів прикладати руки до обману.

Дятого не прийняв я пропозиції закордонних видавців. Тепер не маю за що лічитись без помочи ЦК., а йому по 27 літах моєї революційної праці „за дороге“ видається ратування мого життя коштом одної тисячки доларів... І тому думаю, що треба мені покінчити з життям. Якби я був „здоров і сильний“, що вона сама вже не в силі запротестувати проти хамів і їх „амства, ні проти вигнання з партії такого члена, як Ви... Льве Давидовичу! Ви від 1905 р. все мали слушність: я чув на свої власні вуха, як се говорив Ленін і то нераз. Перед обличчям смерті не говориться неправди... Ви маєте рацію і тому побіда Ваша певна. Тільки будьте крайню неподатливі та відкидайте всяку угоду з властью імущими тепер в партії. Кажу Вам се, як останне слово прашання. Бажаю Вам сили, відваги і побіди. Пригоргаю Вас до груди і — прашайте!..
Ваш Йоффе!

Post Scriptum:

Я писав се вночі з 15-го на 16-го. А сегодня рано (16-го) моя жінка ще в останне ходила до Медичной Комісії просити, щоб мене бодай на два місяці (коштом тих 200 доларів!) вислали лічитись за кордон. Вони відмовили і того... Тож прощайте! Будьте сильні, бо Вам треба мати силу. А мені вибачте...

Адольф.

Тогож дня Йоффе застрівся. Він належав до тих, котрі завдали найтяжчі болі й упокорення українській нації, підписуючи беззавтражні іменем згоду на роздертя її тіла. Але мимо того годі без широго зворушення читати передсмертний лист того нещасного чоловіка, над котрим аж так знущалися його власні товариші, що мільони викидали на пусту кирино, а на лічення для нього не мали — 200 доларів... Та чим міг Йоффе сподіватись чогось кращого від тих, котрі потоптали всі Божі і людські права?

Вкінці ще важніше: Чи від таких людей можуть широко сподіватись якоїсь „опіки“ над українською землею ті Українці, котрі на наших очах захвалюють нашому народови „доброту“ большевицької влади...

На міжнародну виставу преси

Вражіння з подорожі.
(Від вільного кореспондента).
S. В ПАЛАТІ НАЦІЙ.

Большевицький павільон також поміщений у палаті націй. Але що большевики не рахують себе за націю, отже трудно їх описувати під тим заголовком.

I. Швеція.

Зараз коло большевицького павільону приміщена в тій палаті націй шведська вистава. Що за контраст! Тут так спокійно, якби святі перелетіли той павільон. Квіти і зела (живі) в стійках і вазах. Розложена книга для впису імен гостей, котрі роблять також уваги про вражіння зі шведської вистави. Вписуюся і я тай роблю свою загальну, коротку замітку про перше вражіння. Потому докладніше оглядаю.

Се практична вистава. Вона представляє чужим не тільки розвиток преси у Швеції, але все духове й матеріальне життя тої країни. А головню всіма картинами — запрошує чужинців: Прийдіть і подивіться на наш край і на все, що ми в нім зробили, навіть поза поляриним кругом...

На середині велика релефна карта Швеції 9 метрів довга і 4 м. широка. На ній представлені передові місцевості, де виходить шведська преса. Стіни прикрашені картинками шведського артиста Ейліла Шаабо, котрі представляють розвиток поширювання вісток у Швеції — від часів вікінгів. І слухно, бо вістка (інформація) се основа преси, се її хребетний стовп. Зрозуміли се прекрасно й большевики, тай тому організували в кождім місточку і по селах робкорів і селякорів (робітничих і селянських кореспондентів) для своєї преси.

Мимохіть насувається ряд уваг про те, яке слабе в Галичині розуміння ваги кореспонденції з провінції. Коротких а частих. Сего хребта преси майже нема в галицькій пресі — головню з двох причин: 1) Мало хто дописує, 2) ті, що дописують, пишуть за довгі дописи і редакції не можуть їх містити, а за скорочування наші люди часто гніваються і то смертельно.

Окреме бюро в шведській павільоні інформує чужинців про Швецію докладно.

II. Данія.

Входжу до павільону Данії, „країни преси“, як вона сама себе називає. І слухно: бо на 3 1/2 мільона душ (уже з дітьми!) печатається в Данії що д дня 1.154.000 (один мільон і сто п'ятдесят чотири тисячі) примірників данських дневників...

Гей, гей! А нас Українців єсть під Польщею около два рази тільки, що всіх Данців, але наш

ського города, ближче чудотворной ікони. Тихо як кіточка перейшла попри султанську сторожу і підійшла до брами.

Брама була відчинена! Біля неї міцно пахли сині бози і білі ясини і червоні рожі і сині грозна квітів глицинії і червоний квіт брескви, що виглядав мов — кров на обличчю ікони... Пів п'яна від запаху вийшла перед браму... Ніч була ясна і спокійна. Ні найменший вітрець не вів від Гелеспонту і від Пропонтиди. А еліньське море, гладке мов зеркало, постріблене сивом місячного блиску, відіхало тихо як великий став під Рогатином... На спомин Рідного Краю задріжало серце молодой Насті й очі її звернулися до обличчя Божой Матері.

Вона було — зовсім інакше, як в день! Якесь більше задумане і менше остре, хоч все ще суворе.

Молода невольниця в екстазі впала на коліна і поцілувала чужу землю. З острахом подивилася на Іверську Ікону, очікуючи, що вона ось-ось крикне, зійде знад брами і прожене її зі Святой Гори. Але ікона з суворим видом мовчала й немов готувалася слухати її молитви. І молода невольниця зачала молитися до образу з таким переняттям, якби говорила до живої людини:

— „Матінко Господня, Воротарнице! Твій Син сказав до всіх людей: Просіть і дасться вам, шукайте і знайдете, стукайте і отворять вам... Матінко Господня, Воротарнице в Іверській Іконі на Святім Афоні!.. І я тебе прошу!.. І я шукаю Твоєї опіки!.. І я стукаю до милосердя Твоєї!..“

Відітхнула, коли важила в душі те, що дальше мала сказати ласкавій Матері Бога, котра знає, що таке біль. Прочувала, що зможе вертати. Але з чим і до кого? Хто знає, чи там живуть іще батько і ненька? Хто знає, чи Стефан не оженився вже? І чи вільно тут тратити таку нагоду до сили і до влади?.. Тут пригадалася їй ворожба циганки, що буде великою панею. Відітхнула і знов молилася: Д. б.

одинокий щоденник був би задоволений одною сотою частиною того накладу! А вся наша преса була б задоволена, якби мала одну десяту частину того накладу (цифра накладу подана висше відноситься тільки до данських щоденників, а кромі них мають Данці багато інших органів).

Річ ясна, що там кожда доросла людина мусить купувати по кілька дневників що дня, бо інакше така цифра накладу була б неможлива. Річ ще яснійша, що там на дорослу людину, котра не передплачує бодай двох дневників, мусить дивитись приблизно так, якби у нас дивилися на когось, що тільки в білизні бігав би в землі по місті. Річ рівно ясна, що там буквально ніхто не повірив би, що є ще в Європі такі краї, де не тільки семі, навіть інтелігенті, але й цілі місточки (!) не передплачують жадних органів, з винимком тих, що приходять до касина або до читальні... Ну, не повірив би вже. А вже, якби Данціям оповів, що є тепер в Європі навіть така країна, де й політики не передплачують ніякої преси, то Данці думали б, що їх уважається за — дурнів, котрі можуть в подібну „байку“ повірити... А якби Данціям оповів, що поважні, старші біком люди, з претенсіями на провідників, коли їм здержати газету тому, що не платять, — обурюються й оповідають знакомим, що вони „перестали передплачувати“, бо „не годяться з напрямом“, — то я не знаю, що подумали б Данці.

Але щось мусіли собі подумати. Тільки що? То дійсно цікава річ. Гадаю, що на всякий випадок не подумали, що народови, котрий має інтелігентію, в якій можливі подібні об'яви, належить „своє самостійна держава“ бодай через половину полуночної Європи... Бо інакше була б „кривда“... Спеціальність данської вистави — виділення провінціальної преси на окремій мапі. Тої преси так багато, що на великій мапі просто нема де писати імен! А столицна преса — просто величезна форматом, ілюстрована, може рівнятися з лондонською чи ньюйоркською.

Кождий з великих столицних дневників урядив у тім павільоні свою окрему виставу і окремо представив своє поширення і значіння.

Виділення данської вистави — виділення провінціальної преси на окремій мапі. Тої преси так багато, що на великій мапі просто нема де писати імен! А столицна преса — просто величезна форматом, ілюстрована, може рівнятися з лондонською чи ньюйоркською.

для культури всего народа свого. Дневник „Політкен“ видав монструально великий примірник одного свого числа, котрого картки (з грубезного веліну) перевертаються понаму при помочи якогось електричного приладу.

Найбільший данський тижневик „Hjemmet“ (Дім) урядив також окрему виставу і то велику. Він виказує, що його передплачує кожда четверта данська семія! А я дивлюся й думаю: „Овва! І що то за штука? Я знаю кращу „штуку“: знаю країну, де не може удержатись ані один ілюстрований тижневик для родина, а мігби, якби бодай що четверта не родина, тільки місцевість хотіла передплачувати... І не хоче! І не буде! Бо з жадним „напрямом“ не годиться тай вже! І видивництва без напрямку також не хоче“...

Над усею тою культурною величю панують два портрети: данського короля й королеви. З дива трудно зійти, як проти поміщення портретів „кровоїлиць“ не запротестували „востро“ данські соціялісти, але ще й помістили під ними свою виставу.

А описуючи шведську виставу, забув я додати, що шведська соціялістична партія не тільки як оден муж голосувала за значною підвишкою платні для „коронованих кровоїлиць“, але й отверто та завзято агітувала за тим! А обидва ті народи під тими „кровоїлицями“ не мають ні одного неграмотного! Тут видно добре придивилися господарі „некровоїлиць“ у большеві, коли своїм „кровоїлицями“ і честь роблять і платню підвисають — на очах цілого світа. Диво тай тільки.

Аж тут зирк — дивлюся: ескімоська преса. Я задеревів. Чому? Бо прийшло мені на думку: „І деж маю запоруху, що зараз не приступить до мене кореспондент якогось данського

дневника (я записував собі на місці цифри і голівні вражіння, чим міг звернути на себе увагу) тай не витягне своєї візитової картки? Тоді й своєю випадає дати. А він представившись, може зачати інтерв'ю і запитати, яка наша преса? Кілько нас? Кілько тої преси в нас? і т. д. Збрехати — то оголосити. А сказати правду? Тоді запитає, чому так? Відповісти: „Бо нарід бідний“ — ануж покаже мені на Ескімосію!..“

Признаюся, що не знаю, кілько тих Ескімосів єсть під данською владою: чи змістились в половині одного з галицьких повітів, чи встаричлаб четвертина повіта? А пресу мають! Я скоро втівав з данської вистави, навіть не придивившись ескімоській пресі в чудових рамках картин, — бо дійсно боявся...

III. Люксембург, Латвія, Норвегія.

Убогі ті держави й невеличкі числом населення. Всі три в однім павільоні.

На чолі комітету, що урядив виставу люксембургської преси (а є її 12 родів, розуміється і дневники й органи для жіноцтва і фахові і т. д.) стоїть „кровоїлиця“ герцогиня Шарльотта. Преса — прекрасна.

Латвія, що має несповна два мільони душ (яке з дітьми) — виказує 115 органів (сто і п'ятнадцять)

Норвегія, також під владою „коронованого кровоїлиці“, виказує таку пресу: 23 тижневиків, 67 органів 2 рази в тиждень, 87 органів 3 рази в тиждень, 95 щоденників, з чого в столиці виходить 15, а 80 щоденників на провінції. Всіх органів пресових було в Норвегії з кінцем 1927 р. рівно 1000 (тисяч)!

Правда? Очам трудно повірити. Особливо, коли взяти під увагу скількість щоденних газет на провінції. Возьміть в руки атлас і статистику Європи, а переконаєтесь, що всіх Норвежців єсть около половини того, кілько українців під Польщею. І вони мають 1000 органів, в тім 95 щоденників!

Не викручуймося тим, що в них єсть держава, море, торгівля морська. Бо не мали держави перед війною ні Словаки, ні Словінці, не мали ні моря, ні морської торгівлі. А яку вони мали пресу в порівнянню з нашою! А кілько членів мали їх товариства подібні до нашої „Прогресіви“! А їх куди менше ніж нас було під Австрією й земля їх куди бідніша!

Во істину — тут нема ніякого викриту. Фактом єсть, що стоїмо під культурним оглядом на останнім місці між усіма племенами Європи, хоч не ми найбільшій матеріально (се не значить, що ми багаті).

Тут не допоможуть ніякі нарікання. Треба організованим способом, малими гуртками взятись серйозно й завзято до витворення опінії, котра остро осуджувала б людей, що не передплачують своїх органів. Такі гуртки повинні передовсім самі дати приклад точної передплати газет і купування книжок. Без великої преси ніякий нарід сегодня не має голосу, бо тепер нарід без преси — се німа.

В тій цілі, щоб наш загаль приневолити до передплачування газет і купування книжок, треба передовсім рішучо заперестати даром давати другим свої газети і даром позичати свої книжки до читання. Хто сам заробляє на удержання свого тіла, той мусить у свій бюджет вложити якусь квоту бодай на два органи: 1) свій фаховий орган, 2) орган загального змісту. Се мінімум духового існування сучасної людини, коли вона належить до народу, який має претенсії на якусь культуру, політику, цивілізацію.

Позичати книжки до читання даром — се значить: руйнувати всяку можливість літературної продукції, розвитку своїх книгарень і платних випозичальень книжок — словом: се руйнування одного з найважливіших для культурного розвитку слоя суспільности.

Про часосипи, котрі даром розсилають, повинно думати і говорити, як про заразу: бо такі часосипи повстають очевидно на службі ворогів і затроюють душу народу.

Словом — є багато способів, як можна зачати у нас прочищувати атмосферу, в котрій дусяться всякі почини культурного розвитку. Ми тут не подаємо систематично своїх уваг про се, бо на те требаб анкет і то так у столиці краю, як на провінції. В таких наших містах як Перемишль, Станіславів, Тернопіль, Стрий, Коломия, Володимир Волинський, Луцьк — повинні бути українські дневники. Се зовсім

не пошкодилоб нашій столицній пресі, навпаки: помоглоб, бо привчалаб маси до читання. Але заки до того дійде (а колись таки дійде!) треба покищо скріпити бодай столицну пресу широкою пропагандою за нею. І то так між інтелігенцією, як між народом.

На сій області владчу на те, що кожда людина доброї волі.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Ап. Столиця а Союз Народів. (КАП). Французський часосип „Пакс“, котрий ніяк не можна назвати католицьким але радше органом Бріяна, з натиском домагається, щоб Ап. Столиця одержала хочби неспостійне дипломатичне представництво при Союзі Народів, котрий часто мусить займатися питаннями звязаними з інтересами Ап. Столиці. Відома річ, що Ватикан сам не хоче бути членом С. Н., але його співпраця з Союзом повинна бути так само загарантована, як співпраця ЗС. Держав, котрі також не є членами женевського парламенту світа.

Сучасна Туреччина а католицизм. (КАП). Дипломатичний співробітник лондонського „Дейлі Телеграф-у“, котрий має інформації з брит. мін. заграничних справ, довідуються, що Ватикан — згідно з недавною конференцією вірменського єпископату в Римі — постановив перенести вірмено-католицький патріархат з Константинополя до Бейруту. Бейрут є столицею ливанської мандатової округи під французькою управою. На думку кореспондента цю зміну переведено з огляду на нетерпиме становище сучасної Туреччини супроти католицької релігії та всіх інших християнських віросповідань.

„Ротаристи“ проти Церква. (КАП). „Оссерваторе Романо“ оповідує документи, котрі вказують, що організація клубів „Ротари“ в Мехіку займає вороже становище до католиків.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТКИ

Зміна польської конституції. Круги, що вважаються добре поінформованими, твердять, що ревізія конституції про яку думає марш. Пілсудський має бути основна й то так, що буде змінена навіть дата ухвалення конституції з 17. березня 1921 р. Зміни конституції будуть готові в грудні ц. р. Подробіці намірів правительства виявлять на леґіоновому зїзді в Вільні.

НІМЕЧЧИНА. Викрив шпигунство в користь Радянщини. Берлінська поліція арештувала конструктора летунських заводень в Адлерсдорфі під Берліном Людвіга з двома помічниками під закидом зради професійних тайн. Людвіг мав за високою винагородою відступити висланникам радянського правительства важні документи щодо конструції німецьких літаків у заводень в Адлерсдорфі й заводеньях Юнкерса та в Фрідріхсгафені. Радянська амбасада в Берліні очевидно поспішно заперечила цему.

ГРЕЦІЯ. Зміна виборчої ординації. Президент Кондуриотіс підписав декрет, що зносить виборчу систему оперту на пропорціональности та вводить більшостеву систему відповідно до Венеціанської пропозиції.

Пангалос на волі. Б. диктатора Пангалоса випущено на волю, бо правительство признало неоправданим держати його дальше в в'язниці по роз'язанні парламенту.

БОЛВІЯ. На передодні війни з Парагваем. Часосип „Preusa“ пише, що треба числитись поважно з вибухом війни між Болвією й Парагваем у звязі зі спором за територію Чако, що триває вже кілька літ. Болвія концентрує війська на границі Парагваю.

КИТАЙ. Всекитайський парламент. Новий диктатор Манджурії, син покойного Чанґ-Цю-Ліна ген. Чанґ-Цю-Лян

Повістевий фейлтон „Новой Зорі“ з дня 19. VII. 1928.

47

ОСИП НАЗАРУК.

РОКСОЛЯНА

Українська історична повість з 16. століття.

Чи поділяли на неї монастирські мури, чи дух відречення від світа, що вів тут від століть, чи таємничі ніч полудня, — досить, що веселість, яка ніколи не опускала її, щезла зовсім. Відчула потребу якоїсь охорони й опіки. Охорони не перд зовнішнім світом, бо ту міг їй дати могучий Сулейман. Але охорони перед тим, що наближалось в її внутрі. Того ще не було. Одначе тій того, що мало прийти, вперве тут упала на її молоду, розхвилювану душу...

Чула виразно, що розлетіться вже ніжний запах її першої любови, яку відчувала до Стефана та що понаму але постійно входить в її серця д р у г а л ю б о в. Любов, котра хвилями зачинала опьяновати її, дійсно як вино. Любов грішна, любов до невірного бісурменна, який ставив їй все дорожчим. Пригадалася їй пісня сербських невольників. І пригадалася їй подруга Ірина. Що вона сказалаб на вістку, що — Настя стала жінкою султана!.. Якесь гордість пробудилася в її душі. Вже не журитиметься нічим!.. Скарби незлічими матиме в руках... Властива кождій жінці жадоба забезпечення себе і будущего потомства відпочивала в її душі як насичена боа. Рівночасно та думка справляла їй біль і лишала мов бурливий потік якийсь дивний осад в її внутрі.

Образ Богоматері „Воротарниці“ не сходив їй з тямки. А місяць немов викликував на двір. Встала. Одягнулася. Вийшла... Припускала, що монастирська брама буде замкнена в тій порі. Але хотіла походити бодай по стежках монастир-

звернувся до китайських генералів Чанг-Кай-Шека, Ен-Ши-Шана та Фенга з депешою, в якій вказує на страшні наслідки міжусобиці та взиває негайно кинути ворожі ділання. Предкладає заразом, щоб на основі мілітарного статус кво почати переговори для скликання всекитайських національних зборів. Чанг-Цу-Лян зазначає, що вповажив трьох довірених людей від Мукдену до обміркування способів ліквідації міжусобиці та відбудови Китаю

ДОПИСИ

КЛОКОВИЧИ. (Місія). Від 2—7. червня ц. р. відбулась п'ятиденна місія ОО. Василян в Клоковичах, Нижанківського деканату, під проводом золочівського Ігумена Впр. о. Повха. Завдяки старанню місцевого пароха Впр. о. Декана Павла Ступницького місію приготовано належимо. Не тільки місцеві парохіяне, але багато людей з поблизких і дальших околиць від першого дня брали живу участь в місії. Передостаннього дня по полудни горнулись вже люди до св. сповіди, якої слухали не тільки ОО. місіонарі але і запрошені отці-парохи з сусідніх сіл. По Службі Божій, котру відправлено на дворі, поблагословив о. Провідник місійний хрест, прегарно украшений вінцями і „пам'ятками з місії“. Незагарте вражінне на кожного мусів зробити величавий похід з місійним хрестом. З грудей кількатисячної товпи учасників місії загомонила величава пісня „З нами Бог“, а з очей неодного поплили слези радості і жалю за гріхи. В останній науці під місійним хрестом заохотив о. Провідник всіх учасників місії до витревалости в добрім, аж до кінця — полишаючи їм на місце отців місіонарів,

сталих місіонарів, а то: місійний хрест, їх власну совість і свого отця пароха. Їх нехай слухають, в Всевишній Бог поблагословить, щоб засіяні на місії зерна Божих правд зійшли й видали стократний овоч для більшої слави Божої і спасення їх власних душ.

о. о. о.

НОВИНИ

Добродійне товариство. Добродійне товариство „Карітасфербанд“ у віденській архидієцезії удержує 68 діточих садків з 4721 дитьми, 58 захистів і 72 сільських осель, де перебуває стало по-верх 10.000 дітей. На удержання сих інституцій виплачено в 1927 р. 5,284.000 шілінгів.

— **Найбільше число розводів в Європі,** як пише „Дас Нае Райх“ припадає на Німеччину. В 1925 р. було там 56.8 розводів на сто тисяч мешканців. В інших краях статистика розводів представляється слідуєчо: Франція 53.6, Данія 50.6, зате Англія тільки 5.9 на сто тисяч мешканців. З позаєвропейських країв перевищують Німеччину щодо числа розводів Злучені Держави з цифрою 152.3 і Японія з 88 розводами на сто тисяч населення. Большевицької статистики розводів, що певно є застрашаюча, часопис не подав, бо нема докладних даних.

— **Густоту населення** обчислюється по проф. Павлінгові не так, що числом населення на квадратному кілометрі просто ділимо скількість усього населення даного простору, тільки так, що насамперед віднімається простори, що не надаються на замешкання для людей і аж тоді ділимо. Коли це зробимо, то найгустіше заселеною країною буде острів

Джава. А далі: Бельгія, Голандія, Англія, Німеччина, Італія й Японія. Найслабше заселеними країнами є Аргентина, Канада та Австралія.

Бистрий живчик. В теплокровних творіннь удари живчика тим частіші, чим творіння менше. У слона вдаряє живчик менш-більш 30 разів на хвилину, в коня 40, в людини 70, у собаки 90, а у крілика вже до 200 разів. Колиж живчик скоріший, то трудно його обчислити. Американський дослідник Бекенен рішив обчислити удари живчика так маленького звіряти, як миш. Що з гори знав, що ударів буде більше як 500 на хвилину, настроїв прилад, що переносив удари на електрометер, що його хитання управильнювала мигова світлина. І виявилось, що живчик миші вдаряє зі скорістю 520—780 разів на хвилину, себто 10 разів скоріше як у людини.

— **Найтонша нитка.** Уже давніше вдалося було І. Г. Фарбенові випрясти нитку багато тоншу від природного шовку. Дев'ять тисяч метрів цієї нитки важило тільки 1 грам. Стара шлеська ткаляня Христіяна Діріга виробляє тепер із таких ниток тканину. Ця тканина незвичайно гарна й дуже мягонька. Матовий полиск надає тканині вид природного шовку. При тім тканина незвичайно сильна й незвичайно добре переться. Ціна цієї матерії при ширині 80 см буде від 4 до 5 нім. марок.

Др. Г. БРУХНАЛЬСЬКИЙ

стоматолог-дентист

ординує в недугах усної ями і зубів в липні і серпні як передтим

Львів, вул. Галицька 19, II пов. 2-20

З причини реконструкції льокалю

„ОЛЬКА“

::: РИНОК 35. :::
біля Народної Торговлі
уділяє 10% рабату

з виставових цін при закупі панчіх, рукавичок, скарпеток, дитячих скарпеточок, всаких трикотажних виробів та жіночого білля. Велика окаязія при 72-процентовій ціловій підвищці. Великий вибір — лише тревалі сорти!

Цегольня „ЕНКА“
Львів, вулиця Снопківська ч. 1.
ново зареєстрована фірма поручає

ЦЕГЛУ

першої якості з нового випаду.
Негайна доставка тягаровими автами.
245 10—10

**ШАПКИ
КАПЕЛЮХИ**

у великім виборі
по низьких цінах

І. Віттман, ::: ЛЬВІВ, :::
Трибунальська 1.

ЦЕРКОВНІ СВІЧКИ

всього рода

поручає фабрика **Інж. К. Котецький і С-КА**
Львів 15 — вул. Бічна Кульпарківська 9.
252 Жадайте цінників. 5—12

Найтревальші **ПАНЧОХИ, СКАРПЕТКИ**
ПФАУ, Львів, РИНОК 19.

246 б найдешевше, бо вхід через сінн. 10-50

7 найліпших, найновіших господарських книжочок.

„Про помічні погної та як їх уживати“, ціна	0-50 зол.
„Коли і як помагати при породах у коров“, ціна	0-80 „
„Жито — як його управляти“, ціна	0-20 „
„Пшениця — і як її управляти“, ціна	0-20 „
„Про меліорацію та комасацію“, ціна	0-70 „
„Про плекання та годівлю домашньої птиці“, ціна	2-00 „
„Пять доказів“ (як додаток до попередніх)	

за 3-90 зол., з пересилкою 4-40 зол.

висилає 2—2

Товариство „Сільський Господар“ у Львові, вулиця Зіморовича ч. 20.

Продажа на догідні сплати!!

Машини до шиття ==
== Грамофони, ровери
Кружлівки молочарські

та їх складові часті, кравеньке приладдя і до ручних робіт. Власна майстерня направ

Александр МАЛИМОН
Львів, ул. Валова, 11 а.

„FOSFOR“
ФАБРИКА ШТУЧНИХ ПОГНОЇВ
232 ЛЬВІВ, 15—16
вул. Баторого 32, II. п., телефон 50-69.
(ul. Batorego 32, II. p., telefon 50-69.)

СУПЕРФОСФАТИ: кістки й фосфорово-азотові, **МІНЕРАЛЬНІ** й амонякові, **РЕФОРМАТФОСФИ:** кістні й мінеральні від 18 до 26% „P₂O₅!!!“
ТОМАСИНИ: „Kolumeta“, „Gwiazda“, й інші як краєві так і заграничні.
СОЛИ потасові й **КАІНІТ, АЗОТНЯК, САЛІТРА (CHORZOWSKA)** амонова
САЛІТРА чільська — **СІРЧАН** амоновий вапно навозове палене й мелене (97% СаО) — Вапно будівельне.

Доставка вагоново й деталічно по цінах фабр. й на найдогідніших услівях кред.

ФОСФОРІТИ палені й мелені (СаО розп. P₂O₅).